

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om lantbrukets forskningscentral och om upphävande av lagen om lantbruksekonomiska forskningsanstalten

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lantbruksekonomiska forskningsanstalten och lantbrukets forskningscentral slås samman. Samtidigt ändras namnet på lantbrukets forskningscentral till forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi. Genom de lagar som nu föreslås upphävs lagen om lantbruksekonomiska forskningsanstalten och ändras lagen om lantbrukets forskningscentral. Avsikten är att utveckla samarbetet mellan forskningsområdena och rikta forskningsresurserna till de viktigaste prioriteringsområdena.

Det föreslås att uppgifterna och de anställda vid lantbruksekonomiska forskningsanstalten överförs till den nya forskningscentralen.

Som forskningscentralens verksamhetsområden föreslås biologisk, teknologisk och ekonomisk forskning. Forskningscentralen

skall främja konkurrenskraften för jordbruket och livsmedelsekonomin, produktions- och livsmiljöns kvalitet, landsbygdens livskraft, jordbruksföretagarnas möjligheter till mångsidig företagssamhet, växelverkan mellan stad och landsbygd samt konsumenternas välfärd. Målet är att de lösningar som presenteras skall vara etiskt, ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbara. Forskningscentralen skall delta i utvecklandet av teknologin och överföringen av teknologin till företag i branschen samt utveckla företagskalkylerings- och företagsledningsmetoder för landsbygdsföretagarna. Forskningscentralen samarbetar med universitet och andra forskningsinstitut.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2001 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 mars 2001.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning

Lantbrukets forskningscentral inledde sin verksamhet 1898 och en lag om inrättandet stiftades 1957. Före det styrdes verksamheten enligt en lag från 1923 angående organisation av försöks- och undersökningsverksamhet för lantbruket. För närvarande baserar sig forskningscentralens verksamhet på lagen om lantbrukets forskningscentral (1395/1997). Lantbrukets forskningscentral bedriver forsknings-, utvecklings-, testnings- och inspektionsverksamhet i syfte att utveckla jordbruket och livsmedelsekonomin samt därtill hörande näringar, förbättra de teknologiska lösningarna samt utreda växelverkan mellan jordbruket och miljön och minska de negativa konsekvenserna. Forskningen består främst av tillämpad biologisk och teknologisk forskning samt livsmedelsforskning. Den budgetfinansierade personalen uppgår till 541 personer och totalt är 905 personer anställda.

Lantbruksekonomiska forskningsanstalten inrättades 1952 genom lagen om lantbruksökonomiska forskningsanstalten (315/1992). Den inrättades när jordbruket hade blivit marknadsorienterat och när den internationella handeln blev allt viktigare samt när den nationella jordbrukspolitiken började ta form. Forskningsanstalten bedriver ekonomisk forskning kring jordbruket och livsmedelsekonomin, vilket skapar grund för att utveckla jordbruksproduktionen och den därtill anslutna företagsverksamheten på landsbygden samt göra dem konkurrenskraftigare, effektivera livsmedelsutbudskedjan, bereda jordbrukspolitiken samt utnyttja landsbygdsresurserna på ett hållbart sätt. År 1967 kompletterades uppgifterna med lönsamhetsforskning, som år 1995 blev ett led i Europeiska unionens FADN-bokföringsnät. Den budgetfinansierade personalen uppgår till 47 personer och totalt är 63 personer anställda.

Jord- och skogsbruksministeriet skall ha rätt att ge forskningscentralen för jordbruk

och livsmedelsekonomi forsknings-, utrednings-, försöks-, uppföljnings- och planeringsuppdrag. Ministeriet kan samtidigt bestämma hur och enligt vilken tidtabell uppdraget skall utföras.

1.2. Den internationella utvecklingen

Sektorforskningen inom jordbruket lyder i andra länder under jord- och skogsbruksministeriet eller också finns den i anslutning till universiteten. Institutioner som bedriver biologisk och ekonomisk forskning är i allmänhet självständiga. Så förhåller det sig i alla de nordiska länderna, i Österrike, i de baltiska länderna, samt i Polen och i Ungern. I Nederländerna har den biologiska, teknologiska och ekonomiska forskningen sammanförts och till konsortiet har också anslutits forskningen vid lantbruksuniversitetet Wageningen.

1.3. Bedömning av omläget

Den tekniska utvecklingen har påskyndats av jordbruksforskningen och inneburit en revolution för gårdsbruket. Även om antalet sysselsatta på gårdsbruksenheterna och inom jordbruket har minskat, har den åkermängd som används bara minskat något och produktionsmängden har bibehållits nästan oförändrad.

Den tekniska utvecklingen gör det möjligt att öka produktiviteten, t.ex. med hjälp av bioteknik. Önskemålen från samhällets sida kommer dock sannolikt att allt mera begränsa ibruktagandet av teknikerna. Jordbruks- och livsmedelsforskningen har till uppgift att utveckla teknologin och producera kunskap om olika produktionsprocesser.

Jordbrukets samhällsekonomiska betydelse ökar på grund av att av en stor del av de jordbruksanslutna sektorerna för insatsvaror, insamling och förädling är starkt knutna till det inhemska jordbrukets omfattning och verksamhet.

Ett vittförgrenat jordbruk vinnlägger sig

om miljön, naturens mångfald och animalieproduktionsdjurens välbefinnande samt garanterar trygga livsmedel.

Utvecklingen av jordbruket, livsmedelsökonomi, livsmedelsmarknaden och landsbygden samt miljöfrågorna lyfter fram nya företeelser som bör undersökas. Ur perspektivet för jordbrukets, livsmedelsökonomins och landsbygdsföretagandets konkurrenskraft gäller det att se både de nationella behoven och möjligheterna med internationaliseringen. Alternativa produktionsarrangemang och mångsidigare landsbygdsfunktioner uppställer utmaningar för utvecklingen av nya tekniker. Kommunikations- och informationstekniska tillämpningar på gårdsbruksenheter och vid andra landsbygdsföretag inkorporerar landsbygden med samhället i övrigt. Ur konsumenternas och samhällets synvinkel gäller utmaningarna för jordbruksforskningen livsmedlens egenskaper, livsmedelssäkerheten, livsmedelskvaliteten, godtagbarheten i fråga om produktionssätten samt säkerställandet av tillgången på de immateriella nyttigheter som jordbruket producerar.

I de internationella utvärderingar som nyligen blev klara gällande lantbrukets forskningscentral och lantbruksekonomiska forskningsanstalten påvisades brister i fråga om den ekonomiska forskningens integrering i den biologiska forskningen. Under de senaste åren har forskningssamarbetet ökat i synnerhet inom multilaterala projekt som genomförts med obundna forskningsmedel, dock inte tillräckligt för att den ekonomiska forskningen skulle ha kunnat delta på bred basis i planeringen och genomförandet av den biologisk-teknologiska forskningen och i analyserna av resultaten.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Ett centralt mål för forskningsanstaltsreformen är att förbättra samarbetet inom den biologiska, ekonomiska och teknologiska forskningen.

Reformen genomförs genom att lantbruksekonomiska forskningsanstalten slås samman med lantbrukets forskningscentral. Avsikten

är att sammanslagningen skall ha synergieffekter för forskningen, förvaltningen, ekonomin, projektplaneringen och utnyttjandet av resultaten. Effekten nås genom utveckling av kunnandet inom de alla de viktigaste vetenskapsområdena, genom kundcenterade tematiska forskningsprogram som är smidiga vad gäller resursstyrningen samt genom bättre produktifiering av forskningsrönen. I reformen beaktas de nationella behoven i fråga om forskning på området, den arbetsfördelning som möjliggörs av nationell och internationell nätbildning samt en ändamålsenlig avvägning mellan administrativt stöd, intressegruppernas stöd och kompetensutveckling.

Forskningscentralen skall ha tre forskningsområden: biologisk, ekonomisk och teknologisk forskning. Den interna organisationen bestäms genom en arbetsordning. Forskningscentralens totala resurser fastställs i budgeten.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inte några betydande statsekonomiska verkningar. Synergieffekten av sammanslagningen är inbesparingar på lång sikt, men under de första åren medför sammanslagningen engångsutgifter, i första hand på grund av att ADB-systemen måste göras kompatibla och administrativa arrangemang genomföras.

Propositionen har inte några direkta verkningar i fråga om personal, och vid sammanslagningen förutsätts inte att de anställda flyttar till annan ort.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag som ett led i organisationsreformen av jord- och skogsbruksministeriet och dess förvaltningsområde. Ministerarbetsgruppen för förvaltningen och den regionala utvecklingen beslöt att lantbrukets forskningscentral och lantbruksekonomiska forskningsanstalten skall slås samman den 1 mars 2001.

Lagförslaget baserar sig på det betänkande som arbetsgruppen för sammanslagningen av

forskningscentralen och forskningsanstalten avgav den 30 juni 2000. Åtgärdsrekommendationerna i den internationella utvärderingen av lantbruksekonomiska forskningsanstalten 1999 och åtgärdsrekommendationerna i den internationella utvärderingen av lantbrukets

forskningscentral 1996 samt förslagen av den arbetsgrupp som tillsatts för att vidta åtgärderna har beaktats vid beredningen.

Av personalorganisationerna har begärts utlåtanden under beredningen av ärendet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi

1 §. *Ställning inom förvaltningen.* Det föreslås att forskningscentralens ställning inom förvaltningen definieras i paragrafen. Det föreslås att den nya forskningscentralen skall vara ett budgetfinansierat statligt verk som lyder under jord- och skogsbruksministeriet. Ledningen och övervakningen av forskningscentralen ankommer på det ministerium som anges i reglementet för statsrådet (1522/1995).

2 §. *Verksamhetsområde och uppgifter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om forskningscentralens uppgifter och målen för verksamheten. Som verksamhetsområden föreslås biologisk, teknologisk och ekonomisk forskning. Forskningscentralen skall inom sina verksamhetsområden främja jordbrukets och livsmedelsekonomins konkurrenskraft, produktions- och livsmiljöns kvalitet, landsbygdens livskraft, jordbruksföretagarnas möjligheter till mångsidig företagsamhet, växelverkan mellan stad och landsbygd samt konsumenternas välfärd.

Forskningscentralen skall ha till uppgift att för utvecklande av jordbruket och livsmedelsekonomin samt den därtill hörande företagsverksamheten på landsbygden producera och förmedla kunskap som grundar sig på forskning. Målet är att de lösningar som presenteras skall var etiskt, ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbara. Forskningscentralen skall delta i utvecklandet av teknologin och överföringen av teknologin till företag i branschen. Den skall utveckla företagskalkylerings- och företags-

ledningsmetoder för landsbygdsföretagarna. Forskningscentralen samarbetar med universitet och forskningsinstitut.

Jord- och skogsbruksministeriet skall på samma sätt som för närvarande kunna ge forskningscentralen uppdrag. Forskningscentralen kan också ges andra uppgifter som lämpar sig för den på det sätt som särskilt beskrivs i lag.

3 §. *Direktion.* I paragrafen föreslås bli bestämt att forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi skall ha en direktion om vars tillsättande, mandatperiod, sammansättning och uppgifter bestäms genom statsrådsförordning.

4 §. *Mottagande av donationer.* Det föreslås bli bestämt att forskningscentralen skall ha rätt att ta emot donationer för sin verksamhet.

5 §. *Ingående av avtal.* Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi skall kunna ingå avtal om utförande av uppgifter som lämpar sig för dess verksamhet och undersökningar som gäller dess verksamhetsområde samt om genomförande av forskningsprogram i samarbete med andra.

6 §. *Närmare bestämmelser.* Det föreslås bli bestämt att närmare bestämmelser om organisationsstrukturen, ledningens beslutanderätt och uppgifter, behörighetskraven för och utnämningen av tjänsteinnehavarna samt arbetsordningen utfärdas genom statsrådsförordning.

7 §. *Övergångsbestämmelser.* Det föreslås att efter ikraftträdandet skall de anställda vid lantbruksekonomiska forskningsanstalten flyttas till den nya forskningscentralen. Tjänsterna och uppgifterna med undantag av överdirektörstjänsten överförs likaså. Enligt budgetspropositionen för 2001 indras överdi-

rektörstjänsten den 1 mars 2001. För överföringen behövs inte personens samtycke. I 2 mom. föreslås dessutom bli bestämt att de rättigheter och förpliktelser som baserar sig på avtal vid den anstalt som dras in skall överföras till forskningscentralen.

1.2. Lag om upphävande av lagen om lantbruksekonomiska forskningsanstalten

1 §. Eftersom lantbruksekonomiska forskningsanstaltens uppgifter föreslås bli överförda på lantbrukets forskningscentral föreslås det att lagen om forskningsanstalten upphävs.

2 §. Paragrafen innehåller ikraftträdelsebestämmelser.

2. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om bl.a. forskningscentralens uppgifter, organisation, personal och ställning utfärdas genom förordning av statsrådet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2001.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om lantbrukets forskningscentral**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 30 december 1997 om lantbrukets forskningscentral (1395/1997) lagens rubrik och 1—7 § som följer:

Lag**om forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi**

1 §

Ställning inom förvaltningen

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi lyder under jord- och skogsbruksministeriet.

2 §

Verksamhetsområde och uppgifter

Till verksamhetsområdet för forskningscentralen för jordbruk och livsmedel hör biologisk, teknologisk och ekonomisk forskning. Inom sitt verksamhetsområde främjar forskningscentralen jordbrukets och livsmedelsekonomins konkurrenskraft, produktions- och livsmiljöns kvalitet, landsbygdens livskraft, jordbruksföretagarnas möjlighet till mångsidig företagsamhet, växelverkan mellan stad och landsbygd samt konsumenternas välfärd.

Forskningscentralen har till uppgift att för utvecklande av jordbruket och livsmedelsekonomin samt den därtill hörande företagsverksamheten på landsbygden producera och förmedla kunskap som grundar sig på forskning. Målet är att de lösningar som presenteras skall var etiskt, ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbara. Forskningscentralen deltar i utvecklandet av

teknologin och överföringen av teknologin till företag i branschen. Den utvecklar företagskalkylerings- och företagsledningsmetoder för landsbygdsföretagarna. Forskningscentralen kan samarbeta med universitet och forskningsanstalter.

Jord- och skogsbruksministeriet kan ge forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi uppdrag inom dess verksamhetsområde. Forskningscentralen kan tilldelas också andra uppgifter som lämpar sig för den på det sätt som särskilt föreskrivs i lag.

3 §

Direktion

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi har en direktion om vars tillsättande, mandatperiod, sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning av statsrådet.

4 §

Mottagande av donationer

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi har rätt att ta emot donationer för sin verksamhet.

5 §

Ingående av avtal

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi kan ingå avtal om utförande av uppgifter som lämpar sig för dess verksamhet och undersökningar som gäller dess verksamhetsområde samt om genomförande av forskningsprogram i samarbete med andra.

6 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om organisationsstrukturen, ledningens beslutanderätt och uppgifter, behörighetskraven för och utnämningen av tjänsteinnehavarna samt arbetsordningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Övergångsbestämmelser

När denna lag träder i kraft övergår de anställda och överförs tjänsterna och uppgifterna vid lantbruksekonomiska forskningsanstalten med undantag av överdirektörstjänsten till forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi. För överföringen behövs inte personens samtycke.

De rättigheter och förpliktelser som baserar sig på lantbruksekonomiska forskningsanstaltens avtal överförs till forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi.

Denna lag träder i kraft den

Åtgärder som behövs för inledandet av verksamheten vid forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi får vidtas innan denna lag träder i kraft.

2.

Lag**om upphävande av lagen om lantbruksekonomiska forskningsanstalten**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen den 5 september 1952 om lantbruksekonomiska forskningsanstalt (315/1952) jämte ändringar.

2 §

Denna lag träder i kraft den

Helsingfors den 15 september 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Sinikka Mönkäre

*Bilaga
Parallelltexter*

1.

Lag

om ändring av lagen om lantbrukets forskningscentral

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 1997 om lantbrukets forskningscentral (1395/1997) lagens rubrik och 1—7 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag

Lag

om ändring av lagen om lantbrukets forskningscentral

om forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi

1 §

1 §

Ställning inom förvaltningen

Ställning inom förvaltningen

Lantbrukets forskningscentral är en statlig inrättning som är underställd jord- och skogsbruksministeriet.

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi lyder under jord- och skogsbruksministeriet.

2 §

2 §

Forskningscentralens uppgifter

Verksamhetsområde och uppgifter

Lantbrukets forskningscentral främjar jordbruks- och livsmedelsproduktionen inom sitt verksamhetsområde samt livsmedelshushållningens konkurrenskraft, landsbygdens livskraft och bevarandet av en trivsamt livsmiljö med en hållbar utveckling som mål.

Till verksamhetsområdet för forskningscentralen för jordbruk och livsmedel hör biologisk, teknologisk och ekonomisk forskning. Inom sitt verksamhetsområde främjar forskningscentralen jordbrukets och livsmedelsekonomins konkurrenskraft, produktions- och livsmiljöns kvalitet, landsbygdens livskraft, jordbruksföretagarnas möjlighet till mångsidig företagsamhet, växelverkan mellan stad och landsbygd samt konsumenternas välfärd.

Forskningscentralen har till uppgift att för utvecklandet av jordbruket och livsmedelshushållningen producera och förmedla kunskap som i första hand grundar sig på tillämpad forskning samt att delta i utvecklandet av teknologin och överföringen av

Forskningscentralen har till uppgift att för utvecklande av jordbruket och livsmedel ekonomin samt den därtill hörande företagsverksamheten på landsbygden producera och förmedla kunskap som grundar sig på forskning. Målet är att de lösningar som presenteras skall var etiskt, ekologiskt,

Gällande lydelse

teknologin till företag i branscen. Forskningscentralen verkar i samarbete med universitetet, forskningsinrättningar och andra instanser inom området.

Forskningscentralen kan också ges andra uppgifter som lämpar sig för inrättningen på det sätt som bestäms genom förordning.

3 §

Direktion

Lantbrukets forskningscentral har en direktion om vars tillsättande, mandatperiod, sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning.

4 §

Mottagande av donationer

Lantbrukets forskningscentral har rätt att ta emot donationer för sin verksamhet.

5 §

Ingående av avtal

Lantbrukets forskningscentral kan ingå avtal om utförande av uppgifter som lämpar sig för dess verksamhet och undersökningar som gäller dess verksamhetsområde samt om genomförande av *gemensamma* forskningsprogram.

Föreslagen lydelse

ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbara. Forskningscentralen deltar i utvecklandet av teknologin och överföringen av teknologin till företag i branschen. Den utvecklar företagskalkylerings- och företagsledningsmetoder för landsbygdsföretagarna. Forskningscentralen kan samarbeta med universitet och forskningsanstalter.

Jord- och skogsbruksministeriet kan ge forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi uppdrag inom dess verksamhetsområde. Forskningscentralen kan tilldelas också andra uppgifter som lämpar sig för den på det sätt som särskilt föreskrivs i lag.

3 §

Direktion

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi har en direktion om vars tillsättande, mandatperiod, sammansättning och uppgifter bestäms genom förordning av statsrådet.

4 §

Mottagande av donationer

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi har rätt att ta emot donationer för sin verksamhet.

5 §

Ingående av avtal

Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi kan ingå avtal om utförande av uppgifter som lämpar sig för dess verksamhet och undersökningar som gäller dess verksamhetsområde samt om genomförande av forskningsprogram i samarbete med andra.

Gällande lydelse

6 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Genom denna lag upphävs lagen den 23 december 1988 om lantbrukets forskningscentral (1158/1988) jämte ändringar.

Föreslagen lydelse

6 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om *organisationsstrukturen, ledningens beslutanderätt och uppgifter, behörighetskraven för och utnämningen av tjänsteinnehavarna samt arbetsordningen* utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Övergångsbestämmelser

När denna lag träder i kraft övergår de anställda och överförs tjänsterna och uppgifterna vid lantbruksekonomiska forskningsanstalten med undantag av överdirektörstjänsten till forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi. För överföringen behövs inte personens samtycke.

De rättigheter och förpliktelser som baserar sig på lantbruksekonomiska forskningsanstaltens avtal överförs till forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi.

Denna lag träder i kraft den .
Åtgärder som behövs för inledandet av verksamheten vid forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi får vidtas innan denna lag träder i kraft.

